

VYHODNOCENÍ ŠLECHTITELSKÉHO PROGRAMU PLEMENE ČESKÝ TEPLOKREVNÍK ZA ROK 2019

24. DUBNA 2020

SVAZ CHOVATELŮ ČESKÉHO TEPLOKREVNÍKA
ASOCIACE SVAZŮ CHOVATELŮ KONÍ ČR

VYHODNOCENÍ ŠP PLEMENE ČT V ČR ZA ROK 2019

1. Chovný cíl

Cílem šlechtění českého teplokrevníka je ušlechtilý, korektní a lehce jezditelný kůň, který na základě svého temperamentu, charakteru, prostorné a elastické mechaniky pohybu a pevného zdraví je vhodný pro všechny druhy výkonnostního jezdeckého sportu v rámci disciplín FEI a pro volnočasové aktivity.

Dospělý kůň je středního tělesného rámce s dobrými liniemi, bez zjevných a geneticky podmíněných vad a chorob. Zároveň ve šlechtění SCHČT podporuje udržení pevné konstituce a zdraví koní a v neposlední řadě udržujeme významnou vlastnost koní ČT, a tou je dobrý charakter. Stejně tak je kladen důraz na korektní exteriér a fundament a vynikající mechaniku pohybu. Význam produkce koní s výbornou mechanikou pohybu bude nadále stoupat v souvislosti s trendem chovu zahrnujícího i drezurní výkonnost.

<i>Tělesné míry</i>	<i>Klisny</i>	<i>Hřebci</i>
<i>obvod holeně (cm)</i>	19,5 – 22	21 – 22,5
<i>KVH (cm)</i>	161 – 167	162 - 170

2. Chovná populace

K chovné populaci náleží všichni jedinci (hřebci i klisny) zapsaní v plemenné knize českého teplokrevníka. Dále jedinci vyjmenovaných plemen a zemských variant ze zahraničí, kteří byli na základě bodu 5 ŠP do plemenných knih ČT zapsáni. Český teplokrevník je nejpočetnějším plemenem v ČR. Jeho celkový početní stav se pohybuje v průměru kolem 20 tisíc příslušníků plemene. Jedná se tedy o početně dostatečnou základnu pro uplatňování nejmodernějších metod šlechtění. Mírná stagnace a pokles stavů koní plemene ČT, ale zároveň prudší pokles zapouštění klisen a produkce hříbat je v souladu se současnou celkovou situací chovu koní v ČR. Ta je dána ekonomickou situací chovu v období současné hospodářské recese i nárůstem počtu koní bez plemenné příslušnosti.

Vývoj počtu koní českého teplokrevníka v letech 2009 - 2019

Rok	Hřebci	Klisny	Ostatní	Celkem
2009	218	9 821	10 435	20 474
2010	211	10 067	10 884	21 162
2011	193	9 859	10 698	20 750
2012	187	9 959	10 094	20 240
2013	178	10 134	9 786	20 098
2014	178	9 885	9 685	19 748
2015	171	9 405	8 479	18 055
2016	178	9 238	7 972	17 386
2017	176	9 212	8 032	17 426
2018	182	9 092	9 665	18 918
2019	188	9 118	9 678	18 993

Pokud se týče počtu hřebců, jejich počty se v průběhu sledovaného období výrazně neliší, dokonce je mírný pokles počtu žádoucí (samozřejmě ale za podmínky, že nedojde k poklesu kvality), protože průměrný počet klisen na jednoho plemeníka v roce 2019 byl 49 klisen. Pokud navíc zvážíme, že v posledních letech je připouštěno velmi malé procento klisen a že narozených hříbat v roce 2019 bylo 359, lze tedy stanovit průměrný počet narozených hříbat na jednoho hřebce (který aktivně působil v plemenné knize v roce 2019) - pouhá přibližně 4 hříbata. To rozhodně není ideální počet pro další potřebnou šlechtitelskou práci. Dalším faktorem hovořícím v neprospěch těchto čísel je fakt, že klisny jsou zapouštěny hřebci v rámci PK ČT, ale po narození hříbete je toto zapisováno do zahraničních plemenných knih. Proti této skutečnosti se

v demokratickém světě těžko bojuje, a tak jedinou možností je poskytovat chovatelům výborný servis, dostatečnou informovanost a související služby.

Počty plemenných zvířat zařazených do jednotlivých oddílů PK

Oddíl PK	Počet
HPK	3993
PK	4250
PPK	875
PKH	188

2.1. Plemenní hřebci

Jak je patrné z předchozího shrnutí, počty plemenných hřebců se drží v průběhu posledního desetiletí na stejné úrovni. V roce 2019 to byl tedy celkový počet 188 plemenných hřebců zařazených do PKH ČT. V roce 2019 bylo v plemenitbě aktivně využíváno 87 plemenných hřebců a dle statistik získaných z ÚEK tito hřebci zapustili 928 klisen v roce 2019. Velké oblibě se v roce 2019 těšil hřebec Aristo Z, který zapustil největší počet klisen a to 61, dále byli hojně využíváni hřebci Stalypso (59), Cannon Reuvekamp's Z (44), Chico's Boy (44), Faustinus (41), Guidam Sohn (38) a Cantesini (36) a Lamaze TN (36). Těchto osm hřebců se dostalo nad hranici 35 připuštěných klisen. Mezi 20 – 34 připuštěnými klisnami se pohybovalo celkem 8 hřebců a 10 – 19 připuštěných klisen mělo celkem 16 plemenných hřebců. Z níže uvedené tabulky je tedy patrné, že pro šlechtění a kontrolu dědičnosti je důležité mít co nejpočetnější potomstvo po jednotlivých hřebcích. Celkem 55 hřebců připustilo v připouštěcí sezoně méně než deset klisen a tito hřebci zapustili celkový počet 165 klisen, což je přibližně 18 % z celkového počtu zapuštěných klisen. Velmi potěšující je naopak informace, že osm nejintenzivněji využívaných plemenných hřebců připustilo 39 % z celkového počtu připouštěných klisen. Tento trend je velice příznivý pro další genetické hodnocení, protože četnost potomstva po jednotlivých hřebcích se tím pádem zvyšuje.

Statistika připouštění hřebců

Připuštěných klisen	Počet hřebců	Celkem připuštěno klisen	% z celkového připouštění
Více než 35	8	359	39 %
20 - 34	8	186	20 %
10 - 19	16	218	24 %
2 - 9	38	148	15 %
1	17	17	2 %
Celkem	124	928	100 %

Pro rok 2019 bylo nově zařazeno do PKH 12 starších hřebců a po úspěšném absolvování 70denního testu bylo zařazeno všech šest úspěšně dokončivších. Níže naleznete hodnocení pěti mladých plemeníků z předvýběru hřebců do plemenitby v roce 2019, kteří úspěšně absolvovali 70denní test. Šestý hřebec Leonidas se testu zúčastnil na základě uděleného předvýběru v rámci plemenné knihy CS.

1. 90/393 Ares

Hřebec v dobrém typu s výrazným hřebčím výrazem. Korektní v exteriéru, zejména velmi dobrý ve fundamentu. Svým habitem výrazně připomíná svého otce. Má odpovídající mechaniku pohybu a při skokových zkouškách vždy předvedl velmi vyrovnaný výkon. Působí jako velice charakterní kůň s příjemným temperamentem. V původu tohoto hřebce převládají hannoverští plemenci osvědčených linií a hřebec náleží k výborné albertovské rodině.

2. 1/311 Artuš z Branského Doubí

Hřebec ve velmi dobrém typu s vyjádřeným pohlavním dimorfismem. Obdélníkového rámce, mohutný, ale velice harmonický hřebec dlouhých linií. Zejména linie krku a obecně horní linie je u tohoto hřebce na velmi dobré úrovni. Korektní ve fundamentu, pouze u zadních končetin náznak šavlovitého postoje. Má velmi dobrou mechaniku pohybu a při skokové zkoušce předvedl vždy nadprůměrnou odrazovou schopnost a velice dobrý styl skoku. V původu tohoto hřebce jsou zastoupena nejvýkonnější plemena současnosti, s převahou holštýnské krve a zejména otcovské linie Ladykiller.

3. 91/374 Chaming Gangster

Hřebec v typu moderního sportovního koně, velice korektního exteriéru. Dostatečně mohutný, přitom velice ušlechtilý hřebec, harmonické tělesné stavby. Při posuzování užitkových vlastností vynikal velmi dobrou mechanikou pohybu ve všech posuzovaných chodech. Pohyb má kmihuplný a v rovnováze. Při skoku ve volnosti ukázal dobrou odrazovou sílu, pružný, elastický hřbet a dobrý reflex předních končetin. Někdy působil jako kůň s trochu ariosním temperamentem. Celkově velice sympatický hřebec s výraznou prochovaností na hřebce Cor de la Bryere.

4. 91/284 Volis

Dobrý typ hřebce s výrazným hřebčím výrazem. Velice mohutný kůň, většího rámce dostatečných hloubkových i šířkových rozměrů s velmi dobrou silou kostry. Malým nedostatkem je měkčí hřbet. Hřebec má nadprůměrnou mechaniku pohybu s velkou aktivitou zádě. Pohybuje se vyváženě a vznosně. Při skoku předvedl velkou odrazovou sílu. Styl skoku velmi dobrý. Vynikajícím způsobem používá hřbetu a krku, má velmi rychlé reflexy končetin. Velice zaujal pokrčením a aktivitou pánevních končetin zejména při skoku ve volnosti. V původu tohoto hřebce najdeme velmi významné plemeny, hlavně holandského a hannoverského chovu. Na hann. Voltaire je 2x4 příbuzensky prochován.

5. Lamaze TN

Velmi dobrý typ plemenného hřebce, korektní tělesné stavby, pevného a suchého fundamentu. Vynikal velmi dobrou mechanikou pohybu. Při skoku ve volnosti demonstroval velkou skokovou potenci. Při obou předvedeních na obou výběrech předvedl soustředěný, sebevědomý skok s obrovskou odrazovou silou. Při skoku vždy výborně koordinoval celé své tělo a měl velmi dobrý přehled o situaci. Styl skoku byl výborný - velmi pružný hřbet, stejnoměrné pokrčení končetin, velice rychlé reflexy. Celkový skokový projev byl velmi velkorysý. Původ tohoto hřebce je konglomerát plemen a rodokmen je nabitý veličinami světového chovu skokových koní s prochovaností na světoznámou holštýnskou linii Capitol - Cottage Son. Na základě všech výše zmíněných pozitivních skutečností byla tomuto hřebci udělena prémie a mohl působit v rámci plemenné knihy ČT již v připouštěcí sezoně 2019.

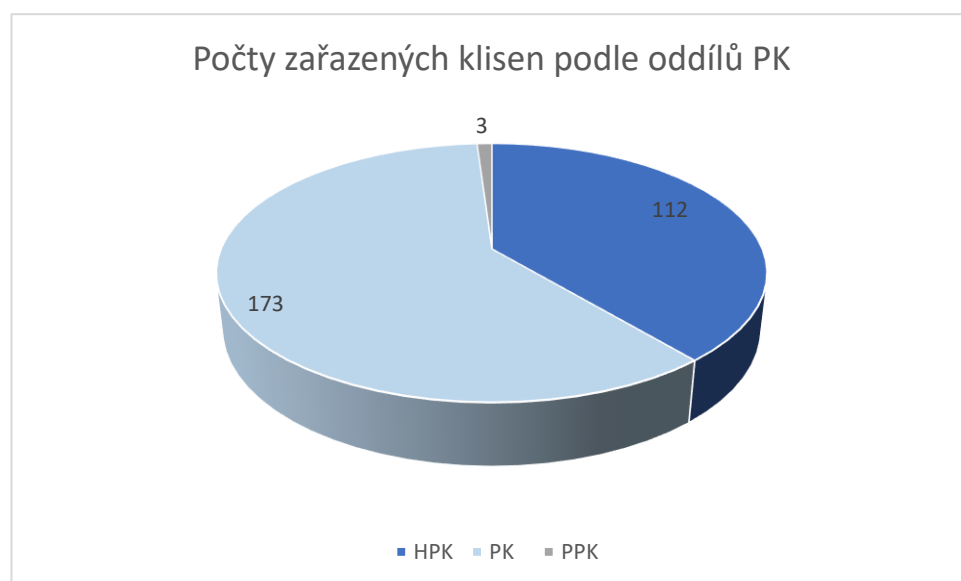

Lamaze TN

2.2. Plemenné klisny

Jednou z metod selekce šlechtitelského programu českého teplokrevníka je právě zápis klisen do PK. Posouzením sledovaných znaků u klisen dochází k vyloučení nedostatků ve stavbě těla, mechanice pohybu, dědičně podmíněných genetických vad a chorob, které neodpovídají požadavkům plemene. Hodnocení klisen při zápisu výrazně přispívá ke zlepšení kvality a zdraví chovaných koní. Hodnocení se provádí na určených svodech, chovatelských výstavách, při zkouškách výkonnosti, případně na základě individuální žádosti u chovatele. V roce 2019 bylo novinkou možnost absolvování svodu na kvalifikačních kolech KMK, čehož chovatelé ve velké míře také využili. Propojení sportovní a chovatelské akce se zdá být elegantním a praktickým řešením. Při zápisu se provádí popis stavby těla a lineární popis, posuzuje se mechanika pohybu (krok, klus na ruce a tvrdém podkladu).

V roce 2019 bylo do plemenné knihy zapsáno celkem 288 klisen, z toho celkem 112 jich po absolvování zkoušek výkonnosti splnilo podmínku zápisu do hlavního oddílu PK. Velice pozitivní je počet klisen zapsaných do PPK ČT v roce 2019, kdy byly zapsány pouze 3 klisny.

3. Zkoušky výkonnosti a selekční systém

Selekce se provádí na základě informací a výsledků hodnocení.

Hřebecí a hřebci jsou selektováni:

- při registraci hříbat
- při přehlídkách hříbat pod matkou

-
- při výběru do testační odchovny
 - při bonitacích v testačních odchovnách
 - při základních zkouškách výkonnosti
 - při 70-ti denním testu
 - při hodnocení KMK a vlastní sportovní výkonnosti
 - při předvýběrech a výběrech hřebců do plemenitby
 - na základě informací o potomstvu
 - na základě zdravotního stavu hřebce a jeho potomstva

Klisny jsou selektovány:

- při registraci hříbat
- při přehlídkách hříbat pod matkou
- při zápisu do PK
- při výkonnostních zkouškách
- při přehlídkách tříletých klisen
- při hodnocení KMK a vlastní sportovní výkonnosti
- při přeřazování do vyšších oddílů PK
- na základě informací o potomstvu

3.1. Registrace hříbat

Označení potomstva hřebců a klisen zapsaných do PK ČT se při registraci provádí pod matkou před odstavem, a to aplikací elektronického identifikátoru na levou stranu šíje a výžehem do levého stehna, odpovídající Řádu výžehů ČT.

V roce 2019 bylo do PK ČT registrováno 187 klisniček a 172 hřebečků.

3.2. Přehlídky hříbat

Na celostátní přehlídce hříbat bylo v roce 2019 celkem předvedeno 8 hřebečků a 11 klisniček, kdy u 4 klisniček jsme mohli v rodokmenu na místě otce nalézt velmi oblíbeného a úspěšného hřebce Aristo Z. Vítězem mezi hřebečky se stal pravý bratr dalšího úspěšného hřebce Quimero - M.

3.3. Testační odchovny

V roce 2019 fungovaly pro plemennou knihu českého teplokrevníka pouze tři odchovny – TO Nový dvůr v rámci Zemského hřebčince Písek, TO Buňov v rámci Zemského hřebčince Tlumačov a TO Měník v rámci ŠCHK Kubišta s.r.o. Ve všech třech odchovnách proběhla jarní i podzimní třídění a ve všech třech odchovnách absolvoval 3letý ročník ZZV hřebců dle zkušebního řádu pro PK ČT.

Testaci a hodnocení organizuje oprávněná organizace provozující testační odchovnu. Vybrání mohou být jen hřebečci ČT s oboustranně prokazatelným původem do 4. generace předků splňující růstový standard, bez zásadních exteriérových vad. Hřebečci se naskladňují do 31. října ve stáří 5-9 měsíců. Do testační odchovny musí být vybráno minimálně 10 hřebečků plemene ČT jednoho ročníku, aby mohl být test zahájen. V testačních odchovnách bylo v roce 2019: 52 hřebců v TO Měník, 42 hřebců v TO ZH Písek, 53 v TO ZH Tlumačov.

3.4. Zkoušky výkonnosti

V roce 2019 mohli majitelé tříletých teplokrevných klisen vybírat ze 16 termínů zkoušek výkonnosti na patnácti místech. Troje zkoušky byly zrušené kvůli malému zájmu chovatelů, hodnocení klisen komisí proběhlo celkem 13x. Ze všech 127 klisen, které byly ke zkouškám připravovány neuspěly pod sedlem pouze dvě. Jedna si výsledek opravila v náhradním termínu, u druhé klisny majitelé opravy nevyužili. Jak je z výsledků roku 2019 patrné, mnohdy se chovatelé zkoušek výkonnosti klisen obávají zbytečně. Vysoký počet úspěšných adeptek a jejich bodové hodnocení vypovídá o stoupající úrovni kvality a přípravy klisen. Bohužel z celkem 240 tříletých klisen českého teplokrevníka jich ZV dělalo po odpočtu klisen z PK vyjmenovaných v řádu PK ČT jen 106. To je po zaokrouhlení 44 % z celkového počtu klisen ČT v tomto roce tříletých. Nejvíce účastnic, celkem 25 měly zkoušky v hřebčíně Měník. Ty byly rozdělené do dvou dnů (11 a 14 klisen). Obrovský zájem o účast byl tradičně na Ptýrově, kde komise posuzovala 22 klisen a třetí co se počtu týká, byl Tlumačov s 16 účastnicemi. Dobře obsazené ZV měli v Písku a Frenštátu pod Radhoštěm. Méně početné byly tradičně chovatelsky slabší oblasti západních a severních Čech. Zkoušky pod sedlem absolvovalo 102 českých teplokrevníků, 10 slovenských teplokrevníků cs, 3x byl zastoupen KK a 2x KWPN. Po jedné klisně měl oldenburský skokový kůň, moravský teplokrevník a plemenná kniha Zangersheide.

Nejvíce potomků (13) měl ve zkouškách výkonnosti preferovaný ryzák Lord Weingard. Na druhém místě se umístili Manillon Rouge a Warness s 11 dcerami. Na třetím místě skončil podle počtu potomstva (7) Cassini's Son-T a po šesti dcerách měli ještě plemenici Russel II, Go-On T.S, nebo Castelano. Ze 14 klisen, které skončily po ZV v PK jich pouze polovina měla výsledek nižší, než je 7,1 bodu. Celkem 41 klisen bylo po ZV zapsáno do akceleračního programu (HPK-PRO), 71 do HPK, 14 do PK, 1 do PPK.

Hodnocení klisen při ZV dle otců

Hřebec	Počet klisen	Exteriér	Výkonnost	HPK-PRO
Lord Weingard	13	7,65	7,23	5
Manillon Rouge	11	7,81	7,63	2
Warnes ZH	11	7,57	7,68	2
Cassini's Son-T	7	7,92	8,03	3
Castelano	6	7,68	8,18	4
Go-On T.S.	6	8,03	7,92	2
Russel II	6	7,78	7,78	3

3.5. Celostátní přehlídka klisen

Finále celostátní přehlídky tříletých klisen probíhalo na píseckém kolbišti zároveň s Finále KMK. Komise pracovala ve složení Ing. Hana Civišová, Ing. Otakar Vondrouš a Stanislav Hošák. Klisny byly velice dobře upraveny, v dobré kondici a předváděči v čele se Zdeňkem Hrnčířem odvedli svou práci na výbornou. Holštýnský hřebec Cassini's Son – T zazářil jako producent exteriérově vyrovnaného a kvalitního potomstva v celorepublikovém finále přehlídky tříletých klisen, protože v původech finálové "pětky" se tento hřebec na místě otce objevil hned čtyřikrát a celkem se do finále kvalifikovalo šest jeho dcer. Z celkového počtu 14 předvedených klisen toto číslo činilo téměř polovinu zúčastněných, a tak mu zajisté patří velké uznání. Dalším plemeníkem, který měl více kvalifikovaných potomků (3), byl v Tlumačově působící Lord Weingard.

3.6. 70-denní test hřebců

Plemenná příslušnost hřebců byla v 70 denním testu v roce 2019 velmi kompaktní a to 5 hřebců plemene český teplokrevník a jeden zástupce KWPN. Tento trend je velice potěšující a doufejme, že se dokáže udržet. Vedoucí výcviku hodnotil tento ročník jako

velmi vyrovnaný a podařený. Hřebci absolvovali výcvik bez problémů a všichni úspěšně zakončili test zkouškou výkonnosti. Rada plemenné knihy ČT ustanovila, že v příštích letech budou hřebci, pro zvýšení objektivitu při závěrečné zkoušce, předváděni jedním testačním jezdcem. Hodnocení hřebců při 70-ti denním testu a při udělování výběru do plemenitby je prozatím pro kontrolu dědičnosti problematické z důvodu malého rozsahu dat.

3.7. Kritéria mladých koní

Kritérium mladých koní (KMK) bylo od prvopočátku zavedeno jako testování užitkových vlastností mladých koní (= kontrola vlastní výkonnosti) a bylo určeno pro hřebce a klisny ČT a ostatních plemenných knih vyjmenovaných v řádu PK. KMK mají více než dvacetiletou tradici a tudíž poměrný dostatek dat pro kontrolu dědičnosti. Po dlouhé diskusi se zástupci CS prosadili představitelé Svazu chovatelů CS zařazení valachů do KMK. V průběhu sportovní sezony se testují užitkové vlastností vybraných mladých plemenných koní ve vyšším stupni kontroly užitkovosti, s využitím výsledků pro kontrolu dědičnosti.

Seriál stylových soutěží KMK určený pro čtyřleté až šestileté skokové koně zastřešila v letošním roce ASCHK. Oproti loňskému roku proběhla kvalifikační kola v rámci celé republiky. První polovina sezony nabídla kola v Hořovicích, Ptýrově a Opavě. V druhé polovině se skákalo v Hradištku u Sadské, Olomouci a Písku. Změna ve způsobu financování kvalifikačních kol i finále zajistila velmi dobrou obsazenost celého seriálu, do finálových soutěží se nepodařilo kompletně naplnit pouze kategorii šestiletých hřebců a valachů. Model hodnocení za provedení skoku, obratnost a připravenost koní zůstal stejný. Do finále KMK odstartovalo 106 koní. Nejvíce potomků, celkem deset měl mezi mladými koňmi ve finále KMK oblíbený plemeník Guidam Sohn, a to všechny v kategorii pětiletých. Na druhém místě se umístil Aristo Z s šesti následovníky a třetí příčku uhájil Cannavaro se čtyřmi potomky.

Finále Kritéria mladých koní (KMK) v drezurních soutěžích uspořádal jezdecký klub TJ Equus Kinsky v Hradištku u Sadské ve dnech 19. – 22. 9. 2019. Chovatelé, majitelé a drezurní jezdci v letošním roce ukázali, že obliba tohoto chovatelského seriálu pro mladé koně stoupá. V konkurenci zahraničních odchovanců se bohužel plemeno český teplokrevník výrazně neprosazuje. Nedostatek kvalitního chovného materiálu drezurních linií a větší orientovanost na skokovou výkonnost bohužel tuto konkurenční propast stále udržuje. Nicméně z výsledků je patrné, že i koně skokového původu se obstojně dokáží prezentovat v drezurním obdélníku.

4. Akcelerační program

Akcelerační program je charakterizován ve šlechtitelském programu českého teplokrevníka. Zde je uvedeno, že cílem programu je urychlit selekční práci v chovu sportovních koní. Je snahou vytvořit tzv. plemenné jádro s prokázanou sportovní výkonností a kvalitním rodokmenem. SCHČT tím usiluje o vytvoření takových podmínek pro své členy, aby mohly být prověřené klisny zapouštěny prověřenými hřebci. Zhodnocení AP ČT je jednoznačně kladné. Záměr vytvoření plemenného jádra se zdařil. V SCHČT proběhla rozsáhlá diskuse na téma počtu koní zařazených do AP ve smyslu přílišné šířky plemenného jádra a potřeby zpřísnit podmínky pro zařazení koní do AP. Při změnách v Řádu PK a v ŠP došlo k úpravám pravidel a dnes je možno říci že AP je dobrým nástrojem šlechtění ČT.

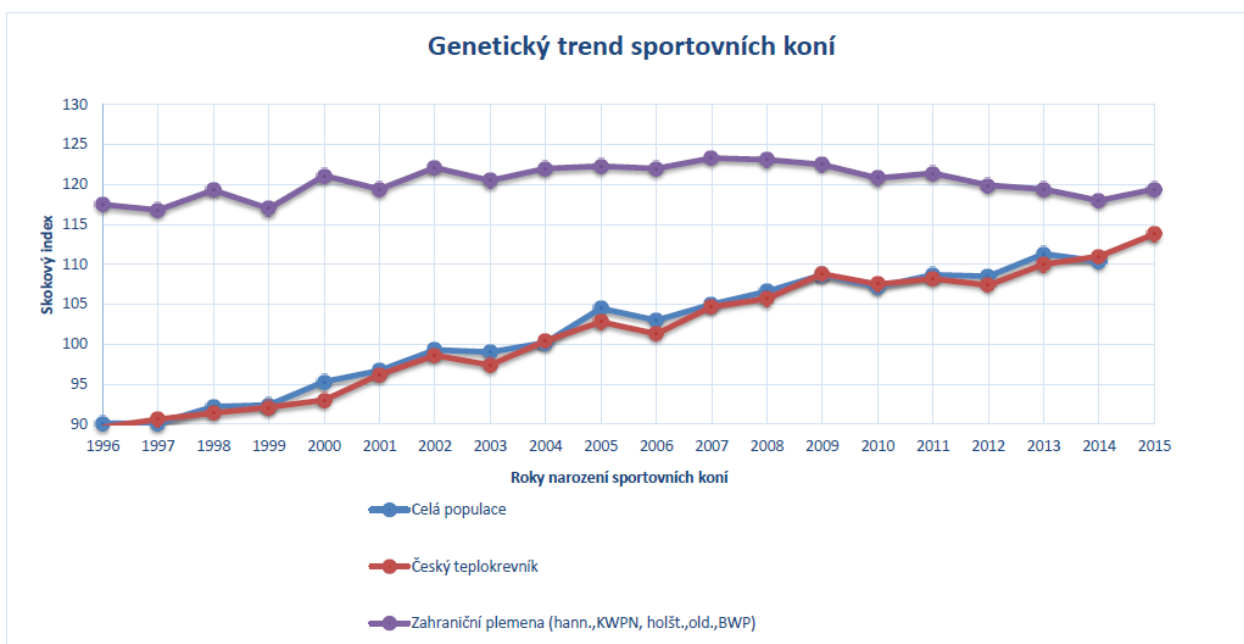
5. Vyhodnocení odhadu plemenné hodnoty 2019

Dlouhodobým úsilím SCHČT je trvalé zvyšování genetické úrovně českého teplokrevníka. Cílem šlechtění je dosáhnout v populaci ČT genetického zisku. Genetický trend populace ČT je vzrůstající v průběhu sledovaných let (doba, ve které je pro ČT počítán OPH). To je dokladem správné šlechtitelské práce v chovu ČT. Od roku 1996 jsou známy již první výpočty OPH v ČR, v letech 2011-2014 byla vypracována metodika zpřesněného OPH, kde jsou výsledky sportovních soutěží zpracovávány a vyhodnocovány složitou matematicko-statistickou analýzou. Pravidelné roční zveřejňování odhadnutých PH – nově SKOKOVÝ INDEX – provádí, pro členy SCHČT a ostatní svazy chovatelů sportovních koní v ČR, Ing. Alexandra Novotná, Ph.D z výzkumného ústavu živočišné výroby v Praze-Uhřetěvesi, která vypracovává jednotlivé žebříčky OPH.

SKOKOVÝ INDEX je standardizován k průměru 100 se směrodatnou odchylkou 20 bodů, tzn. Že koně, kteří mají hodnotu kolem 100 bodů, jsou průměrní, pod 100 bodů (80 a méně) podprůměrní a nad 100 bodů (120 a více) nadprůměrní.

U skokového indexu je rovněž důležitá i jeho spolehlivost, která je u každého žebříčku uvedena v %. Spolehlivost může nabývat hodnot od 0 do 100 %, a logicky čím vyšší spolehlivost RPH, tím lépe. Samozřejmě, ale záleží na množství informací vstupujících do výpočtu o daném koni, tzn. že starší plemník, který má už mnoho potomků bude mít vyšší spolehlivost RPH, než mladý hřebec s malým počtem potomků, tedy mladých, nebo málo využívaný. S postupem času, nabíhajícími informacemi o potomcích a o dalších příbuzných jedincích a dalších soutěžích se i mladému hřebci bude zvyšovat spolehlivost SKOKOVÉHO INDEXU.

Vyhodnocení pomocí skokových indexů umožňuje vybírat pro chov parkurových koní kvalitní jedince. To je možné díky zpracování informací o všech příbuzných jedincích, jejich rodokmenu a výkonnosti všech příbuzných jedinců. Díky skokovým indexům bude zřejmé, zda daný hřebec či klisna budou mít genetický potenciál pro skokovou výkonnost a zda tento genetický potenciál budou schopni předávat i svému potomstvu. U skokových vlastností je pro chov potřeba skutečně využívat hodnocení pomocí skokových indexů, protože jinak nelze zjistit, jaký genetický potenciál je konkrétní jedinec schopen předat svým potomkům a projev na parkuru nelze brát jako hlavní kritérium pro výběr do plemnitby. Při předvedení koně na parkuru se promítá spousta dalších faktorů ovlivňující daný výkon koně, jako jsou především jezdec, trénink, trvalé prostředí koně a výživa. Skokové indexy jsou úzce spjaty se spolehlivostí, což je jeden ze základních parametrů šlechtění a jeho znalost přináší chovatelům důležitý nástroj pro rozhodování při jejich aktivním šlechtění. Publikování těchto výsledků a jejich správné využití by mělo přispět k pokroku šlechtitelské práce v chovu koní.

Následující tabulka je žebříček nejlepších plemeníků podle skokového indexu se spolehlivostí vyšší než 30 % a rokem narození plemeníků od roku 1994. Celkem bylo hodnoceno 307 plemeníků. Kompletní výsledky OPH jsou k dispozici na stránkách www.ctsvaz.cz

Skokový index

- průměr populace=100, směrodatná odchylka (SD)=20 bodů

- dle Gaussovy křivky mají nejlepší plemeníci hodnoty 140 a více (+ 3 SD), spadají do intervalu 2,1 % nejlepších jedinců v populaci teplotkrevných koní
- hodnoty 120 - 140 bodů je lepší průměr populace (+ 2 SD), tyto hodnoty má cca 13,6 % populace
- hodnoty mezi 80 - 120 body je průměr populace (± 1 SD), patří sem 68,4 % všech jedinců
- hodnoty 60 - 80 bodů je horší průměr populace (- 2 SD), tyto hodnoty má cca 13,6 % populace
- hodnoty 60 a méně (- 3 SD) jsou plemeníci, kteří spadají do intervalu 2,1 % nejhorších v populaci teplotkrevných koní

Spolehlivost skokového indexu

- 0-30 % níže spolehlivý (spolehlivost je vypočtena pouze na základě rodokmenových informací)
- 30-60 % spolehlivý (spolehlivost je vypočtena na základě rodokmenových informací i na základě vlastní výkonnosti nebo výkonnosti potomků či příbuzných jedinců)
- 60-100 % vysoce spolehlivý (spolehlivost je vypočtena na základě rodokmenových informací i na základě vlastní výkonnosti nebo výkonnosti potomků a příbuzných jedinců, vysoce spolehlivý skok.index mají starší plemeníci s velkým počtem potomků)

Pořadí	Jméno koně	Rok narození	Plemeno	Skokový index	Spolehlivost skokového indexu	Počet potomků
1	Pandrhola	2010	slovenský teplotkrevník (CS)	148,2	61%	7
2	Padinus	1997	holandský teplotkrevník (KWPN)	148,2	66%	27
3	Concerto II	1997	holštýnský kůň	147,4	40%	11
4	Lupicor	1995	holandský teplotkrevník (KWPN)	146,3	57%	20
5	Cicero Z (Cicero van Paemel Z)	2000	Zangersheide	145,1	48%	7
6	Lancelot	2002	holštýnský kůň	144,9	79%	32
7	Autonom	1994	holštýnský kůň	144,7	81%	33
8	Contact Me	2002	holštýnský kůň	144,4	59%	11
9	Manillon Rouge	2000	francouzský jezdecký kůň	143,3	87%	70
10	Cachas	2004	holštýnský kůň	142,8	59%	12
11	Mermus R	1994	holandský teplotkrevník (KWPN)	142,4	48%	12
12	Cartoon	2001	oldenburský kůň	142,4	56%	8
13	Aristo Z	2001	Zangersheide	142,1	95%	191
14	Cassini's Son-T	1997	holštýnský kůň	142,1	61%	5
15	Quasimodo Z	1999	Zangersheide	141,9	55%	11
16	Harley VDL	2001	holandský teplotkrevník (KWPN)	141,3	55%	10
17	Toulon	1996	belgický teplotkrevník (BWP)	141,3	59%	19
18	Con Air	1997	holštýnský kůň	141,3	71%	29
19	Cascar	2002	český teplotkrevník	140,7	65%	7
20	Lord Pezi	1995	oldenburský kůň	140,6	45%	8
21	Stakkatol	2004	holštýnský kůň	140,6	50%	7
22	Casco	1997	holštýnský kůň	140,4	44%	7
23	Conux	2008	holštýnský kůň	140,2	58%	8
24	Cardenio	1997	holštýnský kůň	140,2	41%	5
25	Contendro II	2001	holštýnský kůň	140,1	50%	6
26	Querlybet Hero	2000		139,8	44%	9
27	Mylord Carthago	2000	francouzský jezdecký kůň	139,6	47%	5
28	Armitage	1998	oldenburský kůň	139,1	47%	6
29	Catoki	1998	holštýnský kůň	138,9	69%	24

6. Zahraniční spolupráce

Dne 20. října 2015 byl Svaz chovatelů českého teplokrevníka oficiálně přijat za právoplatného člena World Breeding Federation for Sport Horses (WBFSH). Stalo se tak během zasedání generálního shromáždění této instituce ve Vídni. WBFSH pořádá významné akce jako například mistrovství světa mladých koní ve skocích, drezuře a všestrannosti. Publikuje také žebříčky nejúspěšnějších sportovních koní (nově žebříčky nejúspěšnějších chovatelů), plemenných knih a plemeníků. Od roku 2016 se stala generálním partnerem WBFSH společnost Rolex, pod jejíž hlavičkou jsou vypisovány všechny žebříčky WBFSH. K 16. 10. 2019 sdružuje WBFSH 77 členů a 3 asociace.

7. Zhodnocení šlechtitelského programu

Šlechtění koní na sportovní výkonnost začíná v ČR nabývat na intenzitě až v posledních letech 20. stol. To se týká nejen ČT, ale i ostatních sportovních plemen, především CS. Důsledkem tohoto přibližně padesátiletého zpoždění šlechtění koní na sportovní výkonnost za vyspělými chovatelskými státy (Francie, Německo, Nizozemí a dalších) je skutečnost, že česká sportovní plemena zatím nejsou plně schopna konkurovat těm zahraničním plemenům, která jsou na sportovní výkonnost speciálně šlechtěna desítky let (počátek šlechtění sportovních plemen v zahraničí spadá již do poválečného období). Proto v celém dvacetiletí sílí snaha chovatelů ČT zvýšit jeho sportovní výkonnost importem chovného materiálu zahraničních sportovních plemen z význačných evropských chovů. Současný princip šlechtění českého teplokrevníka byl zahájen v letech 1992 – 1993. Realizaci chovného cíle slouží čistokrevná plemenitba a korekce (křížení) plemeny povolenými řádem plemenné knihy. Řád plemenné knihy umožňuje používat pro korekci vlastností a stupňování výkonnosti anglického plnokrevníka a poměrně široké spektrum zahraničních plemen šlechtěných na sportovní výkonnost. Původová skladba stáda klisen je velmi různorodá. Příčinou její variability je skutečnost, že navzdory postupnému rozvoji technické inseminace působilo v uplynulém období v plemenitbě v průměru cca 200 plemeníků.

Důsledkem vysokého počtu plemeníků s výběrem k plemenitbě a způsobu plemenitby jsou nízké počty narozených hříbat po jednotlivých hřebcích a v souvislosti s tím nízké počty prověřených potomků.

Z důvodu velkého počtu plemeníků používaných v plemenitbě a nízké intenzity selekce je plemeno český teplokrevník dosud typově, původově i výkonnostně málo vyrovnané. Z tohoto důvodu je nezbytným chovatelským opatřením postupná genetická

konsolidace základního stáda, které mohou přispět analýza původů chovných klisen z pohledu zastoupení plemen a nejvýznamnějších individualit ve šlechtění.

Tři kroky (fáze) ve šlechtitelském procesu:

- Prvním krokem je docílení typové a exteriérové vyrovnanosti při odpovídajících užitkových vlastnostech, což předpokládá, že klisna je dcerou již prověřeného plemeníka, tj. hřebce s ověřenou dědičností prosazujícího se typem a tělesnou stavbou s odpovídajícími užitkovými vlastnostmi.

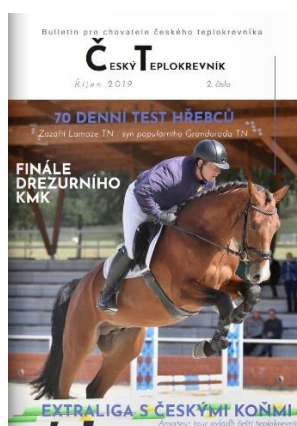
- Druhým krokem je použít na kompaktní klisnu hřebce – zlepšovatele, tj. s vlastní maximální výkonností nebo s původy, v nichž jedince s absolutní sportovní výkonností nacházíme na pozici otců, dědů, méně i matek.

- Třetím krokem je výběr rodičovského páru za účelem fixace obou předchozích kroků a jejich přenášení výkonnosti i ve výkonnosti potomstva. Nej kvalitnější bývají rodiče prověřeni ve vlastní sportovní výkonnosti a také ve výkonnosti potomstva. Pokud chceme rozdělit posuzování vlastní výkonnosti rodičů a výkonnosti potomků, pak větší význam má prověření ve výkonnosti potomků, neboť rodič je schopen předávat vlastní výkonnost dál.

8. Zveřejňování výsledků chovatelské práce a propagace plemene

Jako hlavní informační kanál pro chovatele koní plemen český teplokrevník fungují webové stránky SCHČT (www.ctsvaz.cz) a web ASCHK ČR (www.aschk.cz). Dále jsou informace zveřejňovány v médiích věnovaných koním obecně – servery Equichannel, Jezdci, ČJF, časopisy Koně, Jezdectví apod. Zde je hlavním cílem informovat i další případné zájemce o chov plemene.

SCHČT dále hojně využívá komunikaci se členy svazu pomocí sociálních sítí a e-mailové komunikace. O aktivitách svazu a aktuálních informacích se mohou chovatelé dozvědět také z pravidelného Bulletinu ČT, který je v současné době distribuován elektronickou formou.

9. Závěr

Metody plemenitby vedou ke zlepšování chovné populace a naplňují požadavky chovného cíle.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že dlouhodobým úsilím SCHČT je trvalé zvyšování genetické úrovně českého teplokrevníka. Cílem šlechtění je dosáhnout v populaci ČT genetického zisku. Genetický trend populace ČT je vzrůstající v průběhu sledovaných let (doba, ve které je pro ČT počítán OPH). To je dokladem správné šlechtitelské práce v chovu ČT. Praktickým důkazem rostoucí úrovně výkonnosti ČT jsou úspěchy ve skokových soutěžích v zahraničí. Český teplokrevník začíná být v zahraničí konkurenceschopným, a to ať už se jedná o dobré sportovní výsledky koní ČT, kteří byli exportováni z ČR, nebo o úspěchy českých sportovců na koních ČT.

© Ing. Hana Civišová, Ph.D. – předsedkyně RPK ČT – rpkct@seznam.cz

